

**Dreptul la Oraș luptă în toate direcțiile,
pentru că și presiunea capitalismului vine
de peste tot**

Vladimir Mitev

25 martie 2021

Robi Blaga este parte din grupul Dreptul la Oraș, co-host al podcastului Leneșx Radio, cercetător la Universitatea de Vest, persoană neurodivergentă și colegx de cameră al pisicilor Emma și Vera. Iubește patternurile, filmele sf, mirosul cafelei, discuțiile sincere și soarele de toamnă târzie.

Dreptul la Oraș este un grup informal de acțiune directă și reflecție critică din Timișoara, care luptă pentru drepturile tuturor de a beneficia de resursele colective ale orașului și de a participa democratic la guvernarea urbei.

Robert, discutăm după ce măsurile din Timișoara s-au întărit din cauza răspândirii pandemiei. Presupun că asta creează unele condiții mai proaste pentru migranți și oameni fără adăpost. Care e situația lor actuală în oraș?

Când vorbim de carantină și lockdown, înseamnă că trebuie să stai acasă și poți ieși numai cu o declarație pe proprie răspundere. Trebuie să ai motive justificate de a străbate străzile. Oamenii fără adăpost prin definiție nu au domiciliu. Deci, ei mereu sunt în ilegalitate, prin simplul fapt că există.

Anul trecut când a fost carantina, după unele presiuni primăria a oferit un cămin de liceu drept adăpost celor care nu au unde a locui. Au mai oferit și un număr de locuințe de tip ‘container’ atunci, tot pentru cei/cele fără adăpost. Și se mai discuta atunci și de varianta de a plăti camere la hoteluri/hosteluri – cum s-a făcut în alte țări – , dar nu s-a mai întâmplat asta.

În Timișoara pe 8 martie 2021 a fost introdus iar un lockdown pentru două săptămâni. Se iese afară din locuințe numai cu o declarație la proprie răspundere. Nu știu sincer dacă acel cămin va fi redeschis.

În ceea ce privește refugiații, colegii noștri din asociația LOGS au vorbit cu primarul și spun că el se preocupă de situație, doar că zice că nu există pârgii legale să facă ceva. Singurul sprijin pe care l-a oferit Primăria până acum este un fost cămin de liceu, care funcționează drept spațiu de carantinare pe 14 zile pentru refugiați, de unde apoi sunt transferați la un centru (unul din cele șase din țară) – dacă aceștia doresc să aplice pentru azil. Majoritatea nu ar dori să solicite azil în România. Ei vor să meargă în țările din străinătate, în Germania, în Austria. Dacă sunt înregistrați le este mult mai greu să facă asta. Doar că nu prea au de ales. Singura șansă a celor din Afganistan – de unde sunt majoritatea dintre cei pe care îi vedem acum – este să aplice, și apoi să încerca să plece din țară înainte să le vină răspunsul negativ. În momentul de față, din câte știu, din Afganistan nu se validează cereri. Adică ei sunt priviți ca migranți economici.

Deci primăria nu oferă nimic acum. Și spune că nu au pârgii legale. Că refugiații nu sunt cetățeni.

Voi ce faceți în aceste condiții pentru migranți și pentru oamenii fără adăpost?

Oamenii fără adăpost nu sunt așa vizibili în perioada asta, cum erau înainte. Adevărul este că nici noi nu ne-am concentrat eforturile în direcția asta de la începutul pandemiei. Ceea ce am făcut în mod susținut de la începutul activității grupului nostru este să-i ajutăm cu actele de identitate. Încercăm să le facem buletine temporare și permanente. La fel pentru refugiați, să îi ajutăm cu permise de ședere etc.

Este o regulă că dacă vrei să ai buletin trebuie să ai domiciliu?

Da, este. Unii dintre noi avem privilegiul de a avea un domiciliu pe numele nostru. Și folosim privilegiul ăsta pentru a-i ajuta. Este o responsabilitate și un risc pe care ni-l asumăm. Îi ajutăm prin tot procesul. Mergem cu ei la biroul de evidența populației, îi ajutăm să completeze corect formulare etc.

Este greu, știi, pentru că unii/unele nu știu să scrie. Este halucinant că statul nu oferă facilități pentru cei care nu pot să scrie. Nu poți interacționa cu statul dacă nu știi cum să scrii. E o situație absurdă.

Buletinele temporare – care sunt valabile pe un an – au rubrică pentru domiciliu. Dar este un gray zone legal și depinde de administrație dacă chiar trebuie trecut ceva aici sau nu. În unii ani se trecea “lipsă domiciliu” sau chiar “banca din fața căminului studentesc 12” (!!!). Apoi de când fosta administrație a devenit mai vocal împotriva pers. fără adăpost, se fac doar cu trecerea unui domiciliu real.

Iar apoi refugiații, adică cei a căror cerere de azil a fost validată (asta este terminologia corectă, înainte ei erau doar solicitanți de azil) care vor să rămână în Timișoara au nevoie de permis de ședere, care și el necesită un domiciliu. Din câte îmi amintesc ei pot sta 6 luni în camp-ul de la centru, apoi

trebuie să își caute o chirie. Dar proprietarul de la chirie sigur n-o să fie de acord să facă permisul de ședere pe locuința închiriată. Prin urmare ei trebuie să se descurce cum pot.

Cât de gravă este problema cu violența structurală și fizică la care aceste două grupuri marginalizate sunt supuse?

De cazuri de violență fizică împotriva pers. fără adăpost nu prea am auzit pe perioada pandemiei. În cazul refugiaților aceștia sunt bătuți de multe ori dacă încearcă să treacă ilegal granița. Poliția de Frontieră, cel mai probabil, dar posibil și alți actori. Au fost mai multe cazuri de violențe și aici în Timișoara (i-au bătut cu bastoane, le-au spart telefoanele), dar Poliția Locală neagă că ei ar fi fost vinovații.

În ceea ce privește violența sistemică, ce mai e de zis? Ce poate fi mai violent decât statul să considere de facto că prin simplul fapt că ești, te afli într-o stare de ilegalitate? Cum e citatul ăla de Brecht: ‘what is the robbing of a bank compared to the founding of a bank?’

Cât de grav îi lovește coronavirusul pe acești oameni – migranți și oameni fără adăpost?

Nu avem informații. Sunt situații în care zeci de oameni locuiesc într-un spațiu. Și în centre, și în taberele informale. Deci, riscul cu siguranță e mare.

Dacă un migrant care nu are asigurare medicală se îmbolnăvește ce se întâmplă?

Cei care nu sunt în sistem în niciun fel, nu primesc nimic de la stat. Primul pas este întrebarea dacă dorești să soliciți azil. Dacă zici da, atunci treci printr-un anumit proces, și după o anumită vreme, primești niște drepturi. Ai asigurare medicală, primești niște bani etc

Însă dacă migranții primesc azil (deci devin legal ‘refugiați’) vor avea nevoie ulterior de o viză pentru a ajunge în Germania. Din acest motiv majoritatea se străduiesc să nu interacționeze cu autoritățile și să nu ajungă în sistem. De când a devenit așa foarte publică situația, cred că puțini reușesc totuși să evite complet autoritățile. Pentru aceștia statul nu cred că oferă nimic.

Persoanele fără adăpost care nu au asigurare medicală pot să beneficieze de două zile de tratament de urgență, din câte știu. Dar pentru această facilitate cred că trebuie să fii cetățean.

Cât de mulți preferă să nu aplice pentru azil?

Dacă te-au prins autoritățile nu prea ai de ales. Dacă zici că nu vrei azil, poți să pleci înapoi de unde ai venit sau poți ajunge la un centru de detenție, care e un fel de închisoare practic.

Cei mai mulți intră în sistem și aplică pentru azil, iar fiindcă în Timișoara locurile sunt pline, sunt repartizați în celelalte centre – 6 răsfirate prin țară. Majoritatea dintre cei repartizați în alte orașe apoi vin înapoi în Timișoara (pe ei îi vedem pe străzi aici în mare parte), de unde speră să poată să plece spre Germania, Austria, Franța.

Sunt rețele de oameni care transferă migranți?

Evident că sunt. Înainte de valul acesta, tot existau. Adică tot vorbeam de – cu siguranță – sute de migranți care tranzitau anual ilegal România. Îi duceau cu mașini, cu tir-uri. Nu știm foarte multe, și evident nu ne-am interesat.

Statul are habar de aceste rețele?

Da, și primarul tot zice că trebuie desființate. Doar că ce altă soluție au oamenii ăștia? Primarul ar prefera ca acești oameni să moară de frig și de foame în Serbia, Bosnia, mai degrabă decât să fie fără adăpost în Timișoara, sau să îi afecteze imaginea plecând ilegal spre Vest.

Acest primar nou – german, modern, tânăr, are oare o atitudine mai progresistă pe subiectul migranților și oamenilor fără adapost?

Este din generația USR-ului, care nu sunt politicieni de carieră. A făcut charity work înainte, a lucrat cu copiii orfani, de exemplu. Deci e mai ok decât Robu. Dar e fan al ‘bunei guvernări’, care știm că de fapt nu înseamnă solidaritate, ci înseamnă tăieri. Soluțiile pe care le-a discutat cu guvernul sunt:

1. Întărirea pazei la granița
2. Introducerea unui transport care să îi ducă pe oamenii în centrele din orașele unde au fost repartizați.

Chiar și-a manifestat surprinderea că solicitanții de azil nu sunt obligați (cu forța) să rămână 24/7 în acele centre. Deci atât despre cât de multă valoare pune primarul pe drepturile omului.

Ați spus că pe lângă Dreptul la oraș mai este o organizație?

Da, se numește LOGS, Grup de Inițiative Sociale. Ei sunt un ONG micuț care lucrează de mult pe tema migranților. Cei de la LOGS fac ajutor umanitar, coordonează voluntari, duc mâncare caldă în fiecare zi la diferitele grupuri de refugiați din oraș (cei de pe stradă, că în centre oficial primesc). Fac o treabă bună și foarte bine coordonată. Dacă dorește să se implice cineva pe chestia asta, se poate aplica la ei. Primesc multe donații din varii surse, mai ales de la biserici.

Deci, fac o treabă foarte bună. Doar că nu sunt foarte critici la adresa sistemului. Nu susțin, de exemplu, ca oamenii aceștia să ajungă în țările unde vor. Pentru că este ilegal. Singura lor responsabilitate este să ofere ajutor umanitar.

Noi la Dreptul la oraș d.p.d.v. ideologic suntem mai în zona anarhistă. Considerăm că nu ar trebui să existe granițe, că oamenii ar trebui să fie lăsați să ajungă unde doresc, și că este o crimă împotriva umanității ca ei să fie returnați forțat în Serbia sau țara lor de origine (dacă nu doresc să facă asta).

Am citit că ghidul de conversație pentru migranți are mai multe limbi acum – farsi, urdu, arabă. Ce îmi puteți spune despre el?

Este făcut de un prieten de la Cluj, de la editura Pagini Libere. Conține cuvintele de bază necesare pentru o conversație. Majoritatea persoanelor pe stradă sunt din Afganistan și vorbesc farsi sau paștună. Chiar aflând că majoritatea vorbesc paștună ca limba principală, prietenii noștri au făcut o nouă variantă care conține și limba paștuna și de asemenea și scrierea fonetică pentru toate cuvintele.

Este util.

Ce se întâmplă cu Dreptul la Oraș în ultimii ani? Cu ce probleme vă confrunțați?

Noi ne-am întâlnit la sfârșitul lui 2016. Am fost maxim 6 persoane în grup, cu o configurație variabilă. Facem cam tot ce intră în definiția dreptului la oraș ca concept. În mare parte ne ocupăm de locuire. Am făcut proiecții de filme. Am lucrat cu oameni fără adăpost. Am colectat haine și mâncare, pe stil Food Not Bombs. Acum de la începerea pandemiei ne-am concentrat pe munca cu un număr mic de familii care locuiesc precar. I-am ajutat cu acoperirea chirii, cu asigurarea alimentelor, pe copii cu temele. Lucruri de genul ăsta. Dacă vreți să ne ajutați financiar, o să fi pus un link undeva.

Facem parte și din coaliția Blocul pentru Locuire, împreună cu alte 4 organizații (Căși Sociale Acum, FCDL, E-Romnja, RomaJust). Împreună cu Blocul am făcut și alte tipuri de acțiuni, diferite de ce facem noi local. Am făcut și muncă de cercetare, am încercat și calea de a propune o schimbare legislativă, punem presiune să se modifice criteriile pentru locuințe sociale din orașele unde activăm etc.

Cea mai mare problemă în trecut a fost administrația. Primarul Robu nu a fost deloc deschis la sugestii venind din partea mediului civic, să zicem așa. Vom vedea cât de deschisă va fi administrația nouă.

E destul de greu. Pandemia ne-a afectat evident și sănătatea noastră fizică și mentală. Dar totuși cu DO am avut o perioadă destul de bună în ceea ce privește activitatea.

Ce fel de sprijin așteptați de administrația locală?

Un lucru ar fi să modifice criteriile pentru acordarea locuințelor sociale, ca să prioritizeze cu adevărat persoanele cele mai vulnerabile. Să construiască locuințe sociale noi. Este trecut în programul actualului primar. Deși va fi pe sistem de parteneriat public-privat (încă nu știm sub ce formă), dar așteptăm măcar asta să facă.

Pentru refugiați, ca măsură de urgență ar putea pune niște corturi. Deci sunt multe lucruri punctuale pe care ar putea să le facă dacă doresc.

Ne gândim în viitor să participăm mai activ la ședințele de consiliu local. Tovarășele de la Cluj (Căși Sociale Acum) au devenit un coșmar pentru primarul Emil Boc și este o diferență pe care au făcut-o. Să vedem dacă asta poate da ceva roade și la noi.

Ce fel de sprijin primiți sau așteptați de la ceilalți protagoniști din Timișoară?

Nu suntem foarte vizibili. Noi suntem pe filieră anarhistă. Nici stânga moderată social-democrată nu există, deci despre ce vorbim. Am făcut chestiile pe care le putem face singuri. Acum într-un oarecare

sens situația e și mai rea. Când a fost Robu mulți au fost împotriva , și se putea face front comun împotriva lui, măcar d.p.d.v. discursiv.. Acum multor liberali le place în ce direcție merge orașul. Și nu zic că unele lucruri nu ar fi mult mai ok decât înainte, inclusiv atitudinea primarului față de cetățeni. Dar această situația face pe mulți să considere situația cu refugiații doar un mic derapaj, nu ceva care merită taxat, nu un simptom al ceva mai grav.

Pe tema migrantilor în afară de grupul LOGS, mai sunt multe biserici care fac ceva, pe acest model al ajutorului creștin. Alte organizații sau grupuri nu au poziții.

Am citit Revista Strada nr. 4 și acolo ați avut niște interviuri deosebite cu sindicaliști. Poate că în cercurile sindicaliste sunteți acceptați?

A fost vorba de un proiect al Blocului pentru Locuire, prin care am încercat să vedem dacă sunt interesate sindicatele să colaboreze cu noi. Mai degrabă Cartel Alfa – că aceasta e, paradoxal, singura coaliție majoră care este mai progresistă. Celelalte sindicate sunt mai liberale sau conservatoare. Am încercat să convingem sindicatele să preia, discursiv cel puțin, subiectul locuințelor sociale. Pentru că sunt două moduri prin care se poate crește nivelul de trai, crescând salariile și scăzând costurile esențiale. Și costurile cu locuința au ponderea cea mai mare dintre toate tipurile de costuri esențiale. Am avut ceva succes, dar minor.

Cât de importante sunt locuințele sociale în Timișoara?

Sunt foarte puține. În România, precum știm, peste 98% dintre oameni stau în locuințe proprietate privată. E una dintre țările în care s-a privatizat cel mai extensiv după tranziție. Stocul de locuințe sociale e foarte mic, iar locuințe noi nu s-au construit după '89 aproape deloc. Se mai construiesc locuințe ANL, dar alea sunt altceva. Acelea sunt menite mai degrabă pentru tineri profesioniști, nu pentru persoane cu venituri scăzute.

Înainte de 2015 în Timișoara au fost 6000 de aplicații anual. Apoi s-au schimbat criteriile și a scăzut numărul aplicațiilor pe la 300. Oamenii au fost demotivați de la a mai aplica. Trebuie făcut anual un efort pentru a reînnoi dosarul, nu se face chiar automat. Deci a fost practic o manevră pentru a ascunde cererea reală pentru astfel de locuințe.

O mare parte dintre locuințele sociale actuale se află la marginea orașului. Este chiar dincolo de zona unde se construiește centura. Deci după ce se va construi, această delimitare între oraș și acest aproape ghetou va fi simbolic și mai puternică. Sunt oameni care locuiesc împreună cu cinci copii într-o singură cameră, în locuințe mici. Nu este respectată legea locuinței, care prevede un anumit număr de metri pătrați pentru fiecare persoană. Deci situația nu este una bună deloc.

Dacă Timișoara se tot numește Mica Viena, mi-ar plăcea ca noua administrație să urmeze modelul vienez în ceea ce privește și locuirea socială. Viena are cea mai mare calitate a vieții dintre toate orașele, și asta se datorează în mare parte și sistemului foarte bogat de locuire în regim social.

Aveți planuri pentru acest an?

Depinde mult de pandemie. Am câștigat un mic proiect legat de poluarea aerului. Vom încerca să folosim asta ca un prilej să mai creăm legături cu oameni din diferite comunități marginalizate. Am închiriat un spațiu pe care am dori să-l gestionăm pe modelul centrelor sociale anarhiste. Dar totul depinde de cum evoluează situația cu COVID-ul, și ne adaptăm.

Ce îți dă sens să faci această treabă cu Dreptul la Oraș?

E complicată întrebarea. Am și eu mai multe identități marginalizate, și o parte din ceea ce fac vine clar din nevoia de a face un pic de spațiu în care să pot trăi, să pot respira, să mă pot simți bine. Și această furie împotriva lumii care este cum este, e o parte din what drives me. Dar și empatia și compasiunea.

Iar dincolo de asta, dintr-o perspectivă radicală și intersecțională, înțeleg că toate aceste situații de viață nasoale sunt create sau modelate de sistemul capitalist. E ca o caracatiță care permează toate ariile vieții. Și îmi dau seama că trebuie să împingem în toate direcțiile că să o putem da jos.

Situația actuală este foarte rea pentru foarte multă lume. Îmi e greu și mie care am multe privilegii, darămite cuiva care și-a părăsit casa și este pe drumuri de 2 ani de zile și este bătut și doarme în frig pe un câmp sau într-o clădire abandonată, într-o țară a cărei limbă nu o vorbește.

Numai prin luptă putem spera la ceva mai bine.

Biblioteca Anarhistă

Vladimir Mitev
Dreptul la Oraș luptă în toate direcțiile, pentru că și presiunea capitalismului vine de peste tot
25 martie 2021

<https://ro.baricada.org/>

ro.theanarchistlibrary.org